

Toelichting op de Erfgoedverordening gemeente Alblasserdam 2013

Algemeen

Het belangrijkste motief van de Erfgoedverordening is het beschermen van de cultuurhistorische waarden binnen de gemeente Alblasserdam. Daarom worden in de Erfgoedverordening de volgende onderwerpen geregeld:

- de aanwijzing van monumenten tot gemeentelijk monument;
- de aanwijzing van stads- en dorpsgezichten tot gemeentelijke stads- en dorpsgezichten;
- de aanwijzing van beeldbepalende zaken;
- het vergunningenstelsel voor de gemeentelijke en beschermde monumenten op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo);
- de inschakeling van de Monumentencommissie als adviesorgaan voor de aanwijzing tot gemeentelijk en beschermd (rijks)monument, gemeentelijk stads- of dorpsgezicht, beeldbepalende zaak en de verlening van een vergunning voor gemeentelijke en beschermde (rijks)monumenten.

De afdeling RMO levert daarvoor het ambtelijk advies. Deze inhoudelijke advisering ondersteunt de Monumentencommissie om haar adviestaak uit te kunnen voeren op een wijze zoals is bedoeld in de Monumentenwet 1988 en in deze verordening;

De aanleiding voor de actualisatie van de Erfgoedverordening is de gewijzigde wetgeving zoals onder meer de wijziging van de Monumentenwet 1988, het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) als gevolg van de Modernisering Monumentenzorg (MoMo). De wijzigingen betreffen op hoofdlijnen het volgende:

- Vergunningsvrije onderhoudswerkzaamheden aan en wijzigingen van niet monumentale onderdelen van rijks en gemeentelijke monumenten;
- De activiteit bouwen bij rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten is voortaan vergunningsplichtig;
- In rijksbeschermd stadsgezichten zijn er vanaf 1 januari 2012 kleine vergunningsvrije bouwactiviteiten (hoofdstuk II, artikel 2 van het Bor), echter alleen loodrecht achter, dan wel aan die zijde van het monument die niet naar de openbare weg gekeerd zijn;
- De doorlooptijd van vergunningen voor rijks- en gemeentelijke monumenten is teruggebracht naar een standaardtermijn van 8 weken waarbij een verlenging van 6 weken mogelijk is. Alleen bij rijksmonumenten is in een beperkt aantal gevallen (zoals sloop, functiewijziging of herbestemming) een verlenging tot maximaal 26 weken mogelijk. Na het verstrijken van de termijn wordt de vergunning van rechtswege verleend;
- Gemeenten zijn voortaan verplicht om in hun bestemmingsplan een beschrijving op te nemen van de wijze waarop in het plangebied met de aanwezige cultuurhistorische waarden en in de grond aanwezige of te verwachten monumenten rekening wordt gehouden;
- De minimum bestaansgrens van 50 jaar voor rijksmonumenten vervalt .

De Erfgoedverordening moet dus naast de Wabo worden gehanteerd voor het beoordelen van aanvragen voor een omgevingsvergunning.

De Monumentenwet 1988 bevat een aantal bepalingen die van belang zijn voor de reikwijdte van de Erfgoedverordening. In de tekst van de verordening wordt, daar waar dit nodig is, naar de relevante artikelen in de Monumentenwet 1988 en de Wabo verwezen. In de toelichting op de betreffende artikelen in de verordening wordt de samenhang tussen wet en verordening nader aangegeven.

De gemeenteraad, als hoogste bestuursorgaan van de gemeente, is belast met de vaststelling, de controle van de voorbereiding en de evaluatie van beleid, geënt op de Gemeentewet. De uitvoerende taken berusten, inhakend op de eerder genoemde Gemeentewet, Monumentenwet 1988, Wabo, Wet ruimtelijke ordening en Algemene wet bestuursrecht (Awb), bij het dagelijks bestuur, het college.

Artikelgewijze toelichting

Artikel 1. Begripsbepalingen

Sub a

Bij de omschrijving van het begrip "monument" is aansluiting gezocht bij de omschrijving in de Monumentenwet 1988. Met cultuurhistorische waarde is volgens de Memorie van Toelichting op de Monumentenwet bedoeld de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan en het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat bouwwerk of dat gebied heeft gemaakt. Het begrip cultuurhistorische waarde is dermate ruim dat het ook betrekking kan hebben op zaken en gebieden met een geschiedkundige waarde.

Onder een zaak kan ook worden verstaan een (gedeelte van een) gevelwand of ensemble van gebouwen, mits deze zaak van algemeen belang is vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde.

De onder 2 bedoelde terreinen kunnen bijvoorbeeld parken, tuinen, een perceel met één of meer bomen zijn of een (aandachts)gebied waar kan worden verwacht, dat zich zaken in de bodem bevinden, die vanuit archeologisch oogpunt van belang zijn.

Het is niet vereist dat op het terrein ook een bouwkundig monument voorkomt teneinde over een monument te kunnen spreken. Een "zaak" is immers een veel ruimer begrip. De vijftig-jaargrens, die voor rijksmonumenten geldt, is niet voor gemeentelijke monumenten overgenomen. Daardoor biedt de verordening ook de mogelijkheid om monumenten die (nog) niet op de rijkslijst kunnen komen omdat ze te jong zijn, reeds op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen.

Sub b en e

Sub b en e spreken van onroerende monumenten. Roerende monumenten worden daarom niet beschermd. Reden hiervoor is dat het effectueren van de bescherming een probleem vormt. Roerende monumenten kunnen meestal eenvoudig worden verplaatst en daardoor ongemerkt over de gemeentegrens en daarmee buiten de werking van de verordening worden gebracht. Roerende zaken zijn bijvoorbeeld schepen, voertuigen, schilderijen, kerkschatten en gebruiksvoorwerpen. Zaken die naar hun aard onroerend zijn, zoals een kerkorgel, kunnen wel de beschermde status krijgen, op basis van de redengevende omschrijving.

Sub c

Dit betreft de lijst waarop de gemeente de overeenkomstig de verordening aangewezen monumenten registreert.

Sub d

Het is nodig om een begripsomschrijving van een "beschermd rijksmonument" op basis van de Monumentenwet in de gemeentelijke monumentenverordening op te nemen. Op de vergunningverlening voor beschermde rijksmonumenten zijn de artikelen in de Wabo, het Besluit ruimtelijke ordening en de Regeling omgevingsrecht van toepassing.

Sub e

Ingeval van aanwijzing van een kerkelijk monument tot beschermd gemeentelijk monument is overleg tussen eigenaar en gemeente nodig (zie artikel 3 lid 4). Is er sprake van een vergunning voor een gemeentelijk kerkelijk monument, dan is overeenstemming tussen eigenaar en vergunningverlener nodig (zie artikel 12). Overleg en overeenstemming betreffen de wezenlijke belangen van de uitoefening van de eredienst in het kerkelijke monument. Voor bijvoorbeeld een pastorie, een catechisatieruimte of verblijven van kloosterlingen geldt deze verbijzondering voor kerkelijke monumenten dan ook niet. Zij vallen onder de voorschriften die voor de andere beschermde gemeentelijke monumenten gelden. Indien een kerkelijk monument de wezenlijke belangen van de uitoefening van de eredienst verliest, wordt het geacht automatisch te zijn aangewezen als beschermd gemeentelijk monument en geregistreerd te zijn op de gemeentelijke monumentenlijst en gelden de bepalingen zoals bedoeld onder artikel 1 lid b voor een beschermd gemeentelijk monument.

Sub f

De omschrijving van het begrip beschermde beeldbepalende zaak is nieuw in de gemeente Alblasserdam. Dit begrip is opgenomen omdat de bescherming van waardevolle bebouwing (geen rijks- of gemeentelijke monument) een vervolg stap is in het monumentenbeleid van de gemeente Alblasserdam. Het bestaande gemeentelijke monumentenbeleid gaat bij de aanwijzing van gemeentelijke monumenten (artikel 3 van de Erfgoedverordening) uit van vrijwillige medewerking van eigenaren. Omdat bij de inventarisatie van de bebouwing voor de aanwijzing van het beschermde dorpsgezicht is gebleken dat het nodig is een vorm van bescherming te introduceren die uitgaat van het behoud van de vanaf de openbare weg zichtbare (monumentale) waarden van de bebouwing in het beschermde dorpsgezicht.

Door de aanwijzing van deze bebouwing als beeldbepalende zaak kan het behoud van de beeldbepalende kwaliteiten van de geïnventariseerde waardevolle bebouwing in het aan te wijzen beschermde dorpsgezicht zeker worden gesteld. Hierdoor kan de cultuurhistorische identiteit behouden en waarmogelijk versterkt worden binnen het project: "Aanwijzing beschermd dorpsgezicht Alblasserdam".

Als een eigenaar een negatief standpunt heeft over de aanwijzing van een pand als gemeentelijk monument (artikel 3 lid 2.a) of als een gebouw onvoldoende monumentale waarden bezit (artikel 1 lid a sub 1: schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarden) zou het gebouw niet beschermd zijn. Het gebouw kan voor het stedenbouwkundig en architectonisch beeld van (groot) belang zijn en een blijvende

bijdrage leveren aan het beeld van een straatwand of een ensemble als de voorgevel en de van de straatzijde zichtbare kap beschermd worden. Dan kan dit of onderdelen daarvan beschermd worden kan op grond van artikel 1 lid f en artikel 21 tot en met 24. Daarom wordt het beleid van vrijwillige medewerking bij de aanwijzing van beeldbepalende panden verlaten. De mening van de Monumentencommissie en de eigenaar zijn van belang. Het college is verplicht aan zowel de Monumentencommissie als de eigenaar advies te vragen over de voorgenomen aanwijzing. Hierna moet het college, voordat het besluit, beide belangen ten opzichte van het algemeen belang dat met het behoud van de Alblasserdamse identiteit gediend is afwegen. De beslissing is een voor bezwaar en beroep vatbare beslissing.

Sub g

Dit betreft de lijst, waarop de gemeente overeenkomstig de verordening aangewezen beschermde beeldbepalende zaken registreert.

Sub h

Sinds de komst van de Wet dualisering in 2002 kan elk bevoegd orgaan in de gemeente (raad, college en burgemeester) zelf zijn commissies instellen. De Monumentencommissie is een commissie die adviseert aan het college. Normaal gesproken zou het dan ook het college zelf zijn, die deze commissie instelt op grond van artikel 84 Gemeentewet. In de Erfgoedverordening wordt echter door de raad bepaald dat een Monumentencommissie advies moet uitbrengen aan het college. Dit vloeit voort uit de Monumentenwet. In artikel 15 van deze wet is bepaald dat de gemeente in een verordening de inschakeling van een commissie moet regelen die adviseert aan het college over aanvragen van vergunningen als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 sub f van de Wabo. De wetgever geeft hier dus aan dat het college in dit geval geen keuzevrijheid heeft ten aanzien van het instellen van een commissie.

De taken van de Monumentencommissie strekken zich uit over de Erfgoedverordening 2013 de Monumentenwet 1988, de Wabo, de Wro, het BRO en de Regelings omgevingsrecht en als dat van toepassing is de Erfgoedsubsidieverordening. Door de Monumentencommissie in deze begripsomschrijving bevoegd te verklaren over de toepassing van de Monumentenwet 1988 en de Wabo te adviseren aan het college, is voldaan aan het vereiste, genoemd in artikel 15, lid 1, van de Monumentenwet 1988.

Sub i

Beoogd is het bouwhistorisch onderzoek een nadrukkelijke rol te laten spelen bij de bepaling van het monumentenbeleid, zowel bij een aanwijzing als bij een wijziging van een gemeentelijk- of rijksmonument. De kennis die met bouwhistorisch onderzoek wordt verkregen kan bij uitstek worden ingezet voor een verantwoorde omgang, al dan niet in samenhang met veranderingen, en het beheer hiervan. Het onderzoek levert informatie over de bouwmassa, de toegepaste constructies, materialen en interieurafwerking. De uitkomst van een onderzoek is van belang voor een op te stellen restauratieplan en kan tevens worden gebruikt bij het analyseren en vaststellen van constructieve gebreken.

In bouwhistorisch onderzoek kunnen vier fasen worden onderscheiden:

- 1 de bouwhistorische inventarisatie vindt in het algemeen plaats om de omgeving en het pand in beeld te brengen. In deze fase is literatuur en bronnenonderzoek van belang.

- 2 de bouwhistorische verkenning is een beperkt onderzoek met verwerking van de gegevens uit het bronnenonderzoek, de literatuur en de bouwdossiers.
- 3 de bouwhistorische opname is een uitgebreidere opname dan een verkenning en onderzoekt te zichtbare en in het zicht gebrachte delen van een gebouw.
- 4 de bouwhistorische ontleding is het meest diepgaand onderzoek. Hierin worden alle te voren verkregen informatie en een ontleding van het gehele gebouw verwerkt. Deze ontleding heeft meestal plaats tijdens een verbouwing of restauratie.

Direct na ontvangst van een aanvraag om vergunning dient in het kader van de ontvankelijkheidstoets te worden vastgesteld of voor de behandeling van de aanvraag een bouwhistorisch onderzoek noodzakelijk is en met welke diepgang.

Indien een eigenaar bouwhistorisch onderzoek laat uitvoeren voorafgaand aan een restauratieplan, kunnen deze kosten bij de bepaling van de subsidiabele kosten worden betrokken.

Sub j

Beschermde gemeentelijke stads- of dorpsgezichten dienen groepen van onroerende zaken te betreffen, die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke- of structurele samenhang, en/of hun wetenschappelijke- of cultuurhistorische waarde en in welke groepen zich een of meer monumenten en/of beeldbepalende zaken bevinden, die geregistreerd zijn op de rijks- of gemeentelijke monumentenlijst of de gemeentelijke lijst beeldbepalende zaken.

Met het beschermen van stads- of dorpsgezichten wordt beoogd die structuren in stand te houden die in hun samenhang ondersteund door een of meerdere monumenten van algemeen belang zijn. Een van de daartoe benodigde maatregelen is het voorkomen van ongewenste sloop van gebouwen. Artikel 2.2. lid 1 sub c en lid 2 Wabo biedt de mogelijkheid hiertoe. Op grond van dit artikel moet een sloopvergunning worden geweigerd als een vergunning ingevolge de Erfgoedverordening 2013 niet is verleend.

Sub k

De gemeentelijke lijst beschermde stads- of dorpsgezichten is de lijst waarop zijn vermeld de overeenkomstig deze verordening geregistreerde beschermde gemeentelijke stads- of dorpsgezichten.

Artikel 2. Het gebruik van het monument/beeldbepalende zaak/panden in het beschermd stads-of dorpsgezicht.

Het betreft hier niet zozeer de publiekrechtelijke, planologische bestemming, maar de gebruiksmogelijkheid die de eigenaar/gebruiker daaraan toekent. Een en ander mede gelet op de constructie en ligging van het pand. Dit artikel is van belang als een motiveringsplicht bij de aanwijzing van monumenten en bij de vergunningverlening.

Artikel 3. De aanwijzing tot beschermd gemeentelijk monument

Lid 1

De aanwijzing heeft rechtsgevolg, het daarna registreren op de gemeentelijke monumentenlijst is slechts een administratieve handeling. Het is inzichtelijker om de aanwijzing en de registratie op de lijst uit elkaar te trekken.

Het besluit tot aanwijzing is een discretionaire bevoegdheid van het college. Na afweging van alle betrokken belangen kan tot aanwijzing worden besloten. De afweging van de belangen van de rechthebbende ten opzichte van de te beschermen cultuurhistorische waarden moet uitdrukkelijk gemotiveerd in het besluit naar voren komen (de redengeving). De aanwijzing geeft geen recht op schadevergoeding. De aanwijzing verandert immers niets aan het gebruik van het monument.

Lid 2

Het college moet het advies inwinnen van de Monumentencommissie en degenen die in de kadastrale leggers als zakelijk gerechtigden staan vermeld. De verordening bindt het advies niet aan bepaalde voorschriften over vorm en inhoud. De verordening regelt de "voorbescherming van het monument" gedurende de tijd dat het voornemen tot het aanwijzen aan de eigenaar schriftelijk kenbaar is gemaakt. Hierbij is de methodiek van de Monumentenwet 1988 gevolgd.

Lid 3

Het bouwhistorisch onderzoek van een zaak geeft meer inzicht in de historische geschiedenis van een zaak (gebouw). In de Monumentenwet 1988 is geen bepaling over bouwhistorisch onderzoek opgenomen omdat dat geregeld is in hoofdstuk 5 van de Regeling omgevingsrecht. Het laten verrichten van bouwhistorisch onderzoek behoort daarmee tot de beleidsvrijheid van de gemeente. Er is een tweetal momenten te onderscheiden wanneer een gemeente bouwhistorisch onderzoek kan vragen.

Ten eerste bij een (aanvraag tot) aanwijzing als beschermd gemeentelijk monument.

De informatie over de bouwhistorische waarde van een zaak (gebouw) kan van invloed zijn op de beslissing van het college om het zaak (gebouw) al dan niet als beschermd gemeentelijk monument aan te wijzen en op de wijze waarop de zaak (gebouw) in de registers wordt ingeschreven.

Ten tweede bij aanvragen voor vergunning tot wijziging van een beschermd gemeentelijk monument. De bouwhistorische waarde die door een verbouwing of andere wijziging aangetast wordt is van invloed op de beslissing van het college.

Lid 4

Dit lid is nodig ondanks het bepaalde in de Awb dat belanghebbenden zienswijzen naar voren kunnen brengen (artikel 4:8 Awb). Overleg is immers meer dan het naar voren kunnen brengen van zienswijzen.

Lid 5

Monumenten die op een rijkslijst of een provinciale lijst staan, komen niet voor aanwijzing als gemeentelijk monument in aanmerking. In Zuid-Holland bestaat (nog) geen provinciale monumentenlijst resp. monumentenverordening.

Artikel 4. Termijn advies en aanwijzingsbesluit

In dit artikel worden de termijnen genoemd waarbinnen de Monumentencommissie moet adviseren (lid 1) en het college een beslissing moet nemen (lid 2). Het artikel bevat geen

bepalingen over bekendmaking van het besluit, omdat de Awb dat afdoende regelt (afdeling 3.6).

Artikel 5. Mededeling

De mededeling van het college is voor de eigenaar en de anderszins zakelijk gerechtigden van essentieel belang. Het is dan ook zaak dat de mededeling door de geadresseerde wordt ontvangen. In de regel zal de mededeling bij aangetekend schrijven uitgaan. In latere instantie kan hij zich er dan niet op beroepen van niets te weten. Dit artikel regelt niet dat de aanwijzing wordt bekendgemaakt aan de eigenaar en de aanvrager, omdat de Awb zulks bepaalt (afdeling 3.6). Is artikel 4:8 toegepast (het horen van geadresseerde en van derde belanghebbenden) en is van de daar geboden mogelijkheid gebruik gemaakt, dan dienen de betrokkenen op grond van het bepaalde in artikel 3:43 Awb een mededeling te ontvangen.

Artikel 6. Registratie op de gemeentelijke monumentenlijst

Tot de monumentale waarden worden de volgende zaken gerekend: de dragende onderdelen en het omhulsel en/of door die onderdelen of objecten die blijkens het register, bedoeld in artikel 6 lid 2 van de Erfgoedverordening 2013, of naar het oordeel van het college van belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarden. Indien uit het register blijkt, dat een monument uitsluitend beschermd is vanwege één of meer met name genoemde onderdelen of objecten, dan wordt de monumentale waarde uitsluitend bepaald door die onderdelen of objecten.

Bij de beeldbepalende waarde van een beschermde beeldbepalende zaak wordt de beeldbepalende waarde van een beschermde beeldbepalende zaak bepaald door het aan de openbare weg gelegen (deel van een) onroerende zaak, die qua schoonheid van algemeen belang is vanwege het stedenbouwkundig-, architectonisch- en/of landschappelijk beeld en/of door die onderdelen die overeenkomstig artikel 22 van de Erfgoedverordening 2013 als beschermde beeldbepalende zaak zijn geregistreerd. Indien uit het register blijkt, dat een monument of een beeldbepalende zaak uitsluitend beschermd is vanwege één of meer met name genoemde onderdelen of objecten, dan wordt de monumentale danwel beeldbepalende waarde uitsluitend bepaald door die onderdelen of objecten.

Indien eigenaren zelf verzoeken om het interieur te beoordelen en indien blijkt dat dit monumentale waarden heeft dan kan worden overwogen om dit eveneens onder de werkingssfeer van de Erfgoedverordening 2013 te brengen. Andere zaken die zich op het (kadastraal) perceel van het beschermde monument bevinden, zoals bijgebouwen, tuininrichting en bomen moeten expliciet worden beschreven, willen zij onder de werking van de verordening vallen.

Voor elke wijziging van het beschermde monument (het geregistreerde deel) is dus een vergunning nodig. Voor de duidelijkheid, bijvoorbeeld in verband met kadastrale vernummering, kan ook een plattegrond worden aangehecht.

Is slechts een onderdeel van een onroerend goed beschermenswaardig dan kan een "bescherming vanwege" plaatshebben. In de omschrijving (het registerblad) dient dat onderdeel beschreven te zijn. Bij een onderdeel vanwege kan gedacht worden aan een winkelpui, een deel van een gebouw, bijvoorbeeld een woonhuis van een boerderij zonder de stal.

Artikel 7. Wijzigen van de aanwijzing

Via dit artikel is het mogelijk om de aanwijzing van gemeentelijke beschermde monumenten te wijzigen (lid 1). Hiervoor geldt dezelfde voorbereidingsprocedure (advies van Monumentencommissie of eigenaar van een kerkelijk monument) als voor de aanwijzing (lid 2), tenzij de wijziging van ondergeschikte betekenis is (lid 3). Wijzigingen van de aanwijzing worden doorgevoerd op de gemeentelijke monumentenlijst (lid 4).

Artikel 8. Intrekking van de aanwijzing

Via dit artikel is het mogelijk om de aanwijzing van gemeentelijke beschermde monumenten in te trekken (lid 1). Ook hiervoor geldt dat het advies van de Monumentencommissie nodig is, tenzij het gaat om spoedeisende gevallen (lid 2). Monumenten op de gemeentelijke monumentenlijst waarvan de aanwijzing is ingetrokken (omdat ze zijn gesloopt of anderszins volledig teloor gegaan), worden door het college van de monumentenlijst gehaald. Lid 3 regelt dat monumenten die na aanwijzing als beschermd gemeentelijk monument worden geregistreerd als beschermd rijksmonument, vanaf dat tijdstip geacht worden niet meer te zijn aangewezen.

Voor de situatie waarin een provinciale monumentenlijst bestaat, en dat is in Zuid-Holland (nog) niet het geval, is een vergelijkbare regeling opgenomen. Het kan zinvol zijn om voor een gebouw, waarvoor een aanvraag tot intrekking van de aanwijzing loopt een (uitvoerige) documentatie te eisen.

Enerzijds kan deze voor een goede afweging van de aanvraag dienen, anderzijds wordt het gebouw voorafgaand aan de sloop voor de lokale geschiedenis gedocumenteerd.

Artikel 9. Instandhoudingsbepaling

De opbouw en inhoud van dit artikel is gebaseerd op artikel 2.2.lid 1 sub b Wabo.

Artikel 10. De aanvraag

Het artikel dat de vergunningaanvraag voor gemeentelijke monumenten betreft, is zeer kort gehouden omdat het verlangen van gegevens en ontbrekende gegevens is geregeld in hoofdstuk 5 van de Regeling omgevingsrecht. Tevens dient na ontvangst van de aanvraag deze zo mogelijk te worden getoetst op de wenselijkheid van een bouwhistorisch onderzoek (artikel 11 lid 3). Indien dat niet mogelijk is kan dat in een later stadium alsnog gevraagd worden, bijvoorbeeld als de Monumentencommissie om nadere gegevens vraagt.

Om voor aanvragers van een vergunning duidelijkheid te verschaffen in de eisen die aan een wijziging van een gemeentelijk monument kunnen worden gesteld, kan het college richtlijnen afkondigen.

Artikel 11. Advies Monumentencommissie en beslissing op de aanvraag

Als het college de aanvraag in behandeling neemt, moet op grond van de verordening advies gevraagd worden aan de Monumentencommissie. De Monumentencommissie adviseert het college binnen vier weken na de adviesaanvraag (lid 2). Vervolgens, dus na ontvangst van het advies, beslist het college binnen vier weken (lid 5).

De redactie van lid 4 heeft tot gevolg dat, wanneer de Monumentencommissie niet tijdig adviseert, het college de volgende keuze kan maken: zonder advies een beslissing nemen of besluiten om het (te laat uitgebrachte advies) toch in hun overwegingen betrekken. De totale termijn kan met maximaal 6 weken worden verlengd, mits de aanvrager tijdig van het uitstel op de hoogte wordt gesteld (lid 6).

De in de Erfgoedverordening genoemde termijnen verplichten de gemeente tot een strakke planning van de werkzaamheden.

Uitstel kan noodzakelijk zijn indien een bouwhistorisch onderzoek nog moet worden verricht als de aanvraag al is ingediend. De totale termijn van 14 weken spoort met de termijnen van de Wabo waarin een termijn van acht weken met een maximale verlening van 6 weken is voorgeschreven.

Als het college niet tijdig beslist, wordt de vergunning geacht te zijn verleend (lid 8).

Nadere voorwaarden aan een vergunning zouden betrekking kunnen hebben op eisen ten aanzien van de uitvoering van gevelherstel, danwel nadere eisen ten aanzien van detailleringen van kozijn en/of raamhout, inpassing van dubbelglas e.d..

In de Erfgoedverordening is gekozen om de Monumentencommissie als deskundige aan te wijzen als het gaat om de advisering over de aanwijzing, het wijzigen- en de afbraak van rijks- en gemeentelijke monumenten en beeldbepalende zaken.

Artikel 12. Kerkelijk monument

Zijn er geen wezenlijke belangen van de godsdienstuitoefening in het geding, dan is overeenstemming niet vereist. Zie de toelichting op artikel 1 sub e.

Artikel 13. Intrekking van de vergunning

Lid 1

Dit lid bevat de mogelijke intrekkingsgronden. De bepaling onder c heeft de volgende achtergrond: als de omstandigheden bij de vergunninghouder ten aanzien van het monument wijzigen, dan zou het zo kunnen zijn dat als er een nieuwe belangenafweging zou kunnen plaatsvinden, de belangen van het monument behoren voor te gaan. In dat geval moet de vergunningverlener (het college) de mogelijkheden hebben om de vergunning in te trekken.

Lid 2

Het ligt voor de hand dat de Monumentencommissie een afschrift van de intrekking ontvangt.

Artikel 14. Vergunning voor beschermd rijksmonument

Lid 1

Standaard geldt de reguliere procedure zoals vermeld in de Wabo voor vergunning-aanvragen voor beschermde (rijks)monumenten.

Bij complexe aanvragen zoals herbestemming, functiewijziging of sloop, waarbij sprake is van meerdere toestemmingsvereisten, geldt de procedure voor de afgifte van de vergunning voor beschermde monumenten zoals vermeld in hoofdstuk 2 paragraaf 2 van de Monumentenwet 1988 en afdeling 3.4 van de Awb (uniforme openbare

voorbereidingsprocedure). Ook in de Wabo is op de voorbereiding van de beschikking op de aanvraag voor een vergunning in het geval van een beschermd monument dit artikel van toepassing (Wabo artikel 3.10 eerste lid onder d). De aanvraag wordt niet meer ter inzage gelegd. Eerst wordt een ontwerpbesluit (de vergunning in concept) verzonden naar de aanvrager (Awb artikel 3:13), vervolgens gepubliceerd (een aantal zaken moet in de publicatie vermeld worden, zie Awb art 3:12), en ten slotte zes weken ter inzage gelegd (Awb artikel 3:11 en 3:16). Als er zienswijzen binnenkomen, dan wordt de aanvrager zo nodig in de gelegenheid gesteld te reageren op de naar voren gebrachte zienswijzen (Awb artikel 3:15.3). De verwerking van de zienswijzen in het definitieve besluit moet binnen zes maanden na ontvangst van de vergunningaanvraag plaatsvinden. Als er geen zienswijzen zijn binnengekomen, dan moet dit zo snel mogelijk na het verstrijken van de ter-inzage-termijn gepubliceerd worden en neemt het dagelijks bestuur het definitieve besluit binnen vier weken na het einde van de ter-inzage-termijn (Awb artikel 3:18.4).

Het definitieve besluit moet binnen vier maanden na ontvangst van het laatste van de eventuele adviezen van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en Gedeputeerde Staten (GS) plaatsvinden. Van de mogelijkheid om de besluitvorming te verdagen met een redelijke termijn kan alleen in de eerste acht weken van de proceduretermijn gebruik gemaakt worden, als de aanvraag een complex of omstreden onderwerp betreft én de aanvrager in de gelegenheid gesteld is hierover zijn zienswijze kenbaar te maken (Awb artikel 3:18.2).

De krappe beoordelingstermijn kan ertoe leiden dat er sneller dan voorheen tot een weigering van de vergunning wordt overgegaan.

Leden 2 en 3

De Monumentenwet 1988 schrijft voor dat de Monumentencommissie bij de aanvragen om vergunning voor rijksmonumenten wordt ingeschakeld. Om te voorkomen dat dit wettelijke vereiste door het ontbreken van het advies van de Monumentencommissie tot moeilijkheden leidt bij de afgifte van de vergunning, is in lid 3 bepaald dat de Monumentencommissie geacht wordt te hebben geadviseerd na het verstrijken van de in lid 2 gestelde adviestermijn.

Artikel 15. Beschermd stads- of dorpsgezichten

Op grond van dit artikel kan het college beschermd stads- of dorpsgezichten aanwijzen. Een aanwijzingsbesluit dient ter visie te worden gelegd om de eigenaren en andere belanghebbenden in de gelegenheid te stellen hun zienswijzen kenbaar te maken. Deze zienswijzen met het concept-aanwijzingsbesluit en omschrijving van het gebied dienen om advies aan de Monumentencommissie te worden gezonden die binnen een voorgeschreven termijn adviseert. Het ligt in het voornemen een ontwerp-aanwijzingsbesluit ook desgewenst openbaar te bespreken met eigenaren en belanghebbenden in het betreffende gebied.

Artikel 16. Beschermd stads- of dorpsgezichten

Dit artikel regelt de termijn waarbinnen de Monumentencommissie dient te adviseren en het college over een aanwijzing dient te besluiten.

Artikel 17. Beschermd stads- of dorpsgezichten

Door de aanwijzing valt het gehele gebied onder de werking van de verordening voorwat betreft het opstellen van een beschermend bestemmingsplan en het verbod tot sloop van panden. De zaken die van cruciaal belang zijn in het gebied en beslist niet mogen worden gesloopt en niet beschermd zijn middels de Monumentenwet 1988 danwel de provinciale of gemeentelijke Erfgoedverordening 2013, dienen beschreven te zijn.

Artikel 18. Beschermde stads- of dorpsgezichten

Dit artikel spreekt voor zich.

Artikel 19. Beschermde stads- of dorpsgezichten

Vanwege het feit dat een aanwijzing van een gebied slechts strekt tot een verbod is het noodzakelijk aan te geven welke de ontwikkelingsmogelijkheden in het gebied zijn.

Het geëigende middel daartoe is de opstelling van een bestemmingsplan, dat uitgaat van de bescherming van de beschreven cultuurhistorische waarden.

Artikel 20. Beschermde stads- of dorpsgezichten

Dit artikel is het verbodsmiddel om te voorkomen, dat zonder nadrukkelijke afweging van alle belangen een vergunning wordt afgegeven voor de sloop van gebouwen.

Artikel 21 t/m 24. Beeldbepalende zaken

Naar analogie van de aanwijzing en registratie van panden en objecten op de gemeentelijke monumentenlijst kunnen er op de lijst van beeldbepalende zaken panden, objecten worden geregistreerd volgens een zorgvuldige procedure.

Nadrukkelijk is gekozen om van beeldbepalende zaken te spreken, die van algemeen belang zijn en aan de openbare weg zijn gelegen. De zaak dient qua schoonheid en vanwege het stedenbouwkundig-, architectonisch- en/of landschappelijk beeld van algemeen belang te zijn.

Vanwege het feit dat deze zaken onvoldoende schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarden bezitten, zijn deze niet van algemeen belang om overeenkomstig deze verordening als gemeentelijk monument te worden aangewezen. In de Erfgoedverordening 2013 is gekozen om de Monumentencommissie als deskundige aan te wijzen waar het gaat om aanwijzing en afbraak van gemeentelijke monumenten en beeldbepalende zaken. De Monumentencommissie adviseert bij aanvragen om het wijzigen van rijks- en gemeentelijke monumenten en beeldbepalende zaken.

Artikel 25 Schadevergoeding

De afdeling rechtspraak van de Raad van State heeft uitgemaakt dat de Erfgoedverordening zonder een schadevergoedingsregeling rechtsgeldig is (BR 86.604). Dit artikel is dus niet verplicht. Alternatief voor een schadevergoedingsregeling is de civielrechtelijke jurisprudentie over schade vergoeding bij rechtmatige overheidsdaad (Boek 6, artikel 126 BW). Het aanwijzen, wijzigen of intrekken van de aanwijzing als gemeentelijk monument is uit het schadevergoedingsartikel weggelaten. Dit heeft als reden dat eventuele schade pas optreedt als voor bepaalde activiteiten geen of niet de gewenste vergunning is verleend.

Artikel 26 Strafbepaling

Artikel 154, lid 1, van de Gemeentewet laat een keuzemogelijkheid aan de raad om op overtreding van verordeningen straf stellen, maar geen andere of zwaardere dan hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie, al dan niet met openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak. In artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht zijn de geldboetecategorieën opgenomen. De op te leggen boete voor strafbare feiten in de eerste categorie is maximaal € 390,- (januari 2012); in de tweede categorie maximaal € 3900,- (januari 2012). Het is de gemeente niet toegestaan om een hogere geldboete op te nemen dan in genoemde categorieën. In de Monumentenwet 1988 is handelen in strijd met artikel 11 (het verbod om een monument zonder vergunning te wijzigen of af te breken) gekoppeld aan een geldboete van de vijfde categorie € 78.000,- (januari 2012).

Op gemeentelijk niveau is, gelet op de ernst van dit vergrijp, de hoogte van de strafmaat voor rijksmonumenten en de wens om enige preventieve werking te bereiken, de keuze voor de geldboete van de tweede categorie of een hechtenis van drie maanden voor de hand liggend.

Artikel 27. Toezichthouders

Toezichthouders worden in artikel 5:11 Awb omschreven als zijnde personen die bij of krachtens wettelijk voorschrift belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift, zodat de aanwijzing van toezichthouders derhalve in de Erfgoedverordening kan plaatsvinden.

In artikel 5:13 Awb is het evenredigheidsbeginsel neergelegd, wat inhoudt dat een toezichthouder zijn bevoegdheid slechts mag uitoefenen voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak noodzakelijk is. Een toezichthouder kan derhalve niet te allen tijde gebruik maken van alle bevoegdheden die in de Awb standaard aan toezichthouders worden toegekend. Steeds zal de afweging gemaakt moeten worden of het voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs noodzakelijk is. Bepalend hiervoor is de aard van het voorschrift op de naleving waarvan een toezichthouder moet toezien.

Op basis van artikel 5:14 Awb is een toezichthouder bevoegd elke plaats te betreden met uitzondering van woningen zonder toestemming van de bewoner. 'Plaatsen' is daarbij een ruim begrip en omvat niet alleen erven en andere terreinen, maar ook gebouwen (niet-woningen). Nadrukkelijk zij hier vermeld dat het college op grond van artikel 18 niet zelf opsporingsambtenaren aanwijst als bedoeld in artikel 141 Strafvordering. Dat kan en hoeft het college ook niet te doen aangezien artikel 142 lid 1 sub c Wetboek van Strafvordering regelt dat bij verordening aangewezen toezichthouders ook opsporingsbevoegdheid toekomt. Deze buitengewone opsporingsambtenaren hebben in de regel een opsporingsbevoegdheid voor een beperkt aantal strafbare feiten.

Artikel 28 Binnentreden woningen

De bescherming van het huisrecht is in artikel 12 van de Grondwet geregeld. Voor een inbreuk op dit grondwettelijk recht (het betreden van een woning tegen de wil van de bewoner) is een grondslag nodig in een wet in formele zin. De grondslag voor het binnentredingsartikel in de onderhavige verordening wordt gevonden in artikel 149a van de Gemeentewet.

De op grond van de Algemene wet op het binnentreden vereiste machtiging wordt afgegeven door het Openbaar Ministerie in het kader van de strafvordering. Indien het binnentreden in een ander doel is gelegen dan in het kader van strafverordening, wordt de machtiging afgegeven door de burgemeester, bijvoorbeeld voor de uitoefening van het toezicht op de naleving van de verordening door de daartoe aangewezen toezichthouders. Voor het binnentreden van woningen tegen de wil van de bewoner in het kader van de uitoefening van bestuursdwang is een aparte regeling opgenomen in artikel 5:15 van de Awb. De machtiging wordt in dat geval afgegeven door hetzelfde bestuursorgaan dat de bestuursdwang toepast. Bij de onderhavige verordening is dat het college.

De bevoegdheid tot het afgeven van machtigingen kan niet worden gemandateerd.

Artikel 29. Intrekken oude regeling, overgangsrecht en inwerkingtreding.

Dit artikel regelt het intrekken van de oude Monumentenverordening gemeente Alblasserdam 2002. Vervolgens wordt bepaald dat op grond van de oude verordening op de gemeentelijke monumentenlijst voorkomende monumenten geacht worden te zijn aangewezen en geregistreerd overeenkomstig de nieuwe Erfgoedverordening. Aanvragen die zijn ingediend vóór de inwerkingtreding van de nieuwe verordening worden afgehandeld volgens de ingetrokken Monumentenverordening 2002. De nieuwe Erfgoedverordening treedt in werking de dag na de bekendmaking.

Artikel 30. Citeertitel

Dit artikel noemt de naam van de verordening.